

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

lună 85 cr., 1/4 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.

Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/4 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl. 1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1/4 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamentele se fac numai plătindu-se înainte.

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr. a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Redacția și Administrația: Strada Măcelarilor Nr. 21.

Se prenumără și la poste și la librării.

În Buouresol

primesce abonamente D. C. Pascu, Str. Lipsani 35

Epistole nefrancate se refușă. — Manuscripte nu se înapoiază.

Un număr costă 5 cruceri v. a. sau 15 bani rom.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

Cu 1-a Octomvrie v. 1891

se începe

Abonament nou
la
„Tribuna“.

Abonamentele se fac cu multă lesnătate atât în monarhie, cât și în România prin mandate postale (*Posta-utalvány* — *Post-Anweisung*.)

Se recomandă abonarea timpurie pentru regulata expediție a foii.

Domnii abonenți sunt rugați a ne comunica eventual prelungă localitatea unde se află și **posta ultimă**; ear' domnii abonați vechi spre ușurare pot lipi pe mandatul postal **adresa tipărită** dela fașile, în care li s'a trimis diarul până acuma.

Administrațiunea diarului
„Tribuna“.

Exces de zel.

Sunt oameni, care fac exces de zel. Se dice despre ei, că sunt mai catolici decât Papa.

Întocmai însă cum letargia este condamnată, tot așa și excesul de zel duce adesea la rău sfârșit. De aceea pentru noi Românii e o adevărată fericire, că nu prea ne rupem așa tare după nimic; nu prea facem exces de zel, ear' când facem, de cele mai multe ori am apucat calea cea strîmbă.

Probă zînt cele două sciri ce ne vin despre excesul de zel al unor Români din Arad și Sătmăr.

La Arad reuniunea de învățători română a luat parte prin delegați la adunarea generală a reuniunii învățătorilor maghiari ținută la Ghioroc.

Ear' cât despre scirea din Sătmăr, eată-o cum e scrisă în „Gazeta Transilvamei“:

„La 16 (4) Octomvrie a. c. s'a săvîrșit sfințirea bisericii renoite din Porcaalma prin protopopul Ioan Darabant, pe lîngă asistența preoțimii tractuale. Și după ce protopopul Sătmărlui este un șovinist pronunțat, toată solemnitatea a decurs în limba maghiară, încât denu vedeai crucea pe turnul bisericii, cugetai că te afli la adunarea societății széchenyi-ănă, ear' nu la sfințirea unei biserici românești“.

Faptele aceste două sînt mult mai grave decît s'ar pără. Tocmai din această cauză nu ne este îngăduit să trecem peste ele cu ușurință, să le înregistrăm numai cu mîhnire, ci trebuie înfățișăm autorii lor cu stigmatul pe care îl merită un om ce-și necinstește neamul.

Ne plîngem mereu, că guvern și societate maghiară fac jilnic siluiri pentru a ne maghiarisa, pentru a sădi printre noi „spiritul patriotic“ în înțeles unguresc.

Și plîngerile noastre sînt legitime, întocmai după-cum sînt evidente călcările de legi și îndrăzneala protivnicilor nostri.

Întrebăm însă: Mai avê-vom oare noi dreptul să ne plîngem cu atîta ostentațiune, când bărbați de școală și biserică ai nostri fac exces de zel în favoarea șovinistilor și în detrimentul așezămintelor noastre culturale, ai căror păzitori sînt?

Evident că nu, evident că asemenea fapte sînt o rușine pentru neamul nostru, că ele în același timp sînt cele mai tari arme în mîinile Ungurilor. Nu trebuie pentru dovedirea acestor lucruri decît să cetim scrisorile foilor unguresci, laudele ce ele aduc celor *rettideci*, bucuria cu care ele strigă în cor: „Eată, vedeți, Românii, massa poporului, reprezentată prin preoți și învățători, vin ei de voea lor și cu drag se se încălzească la rațele „binefăcătoare“ ale culturii unguresci. Numai foile lor politice agită și se frămîntă contra noastră!“

Evident, că dacă s'ar înmulți asemenea reproabile fapte, lupta noastră ar slăbi în efecte, s'ar zădărnici chiar, și ar fi revoltător, ar fi trist că cățiva rătăciți se strice unei cauze, care nu este a noastră numai, cei-ce luptăm prin presă, dar' este a tuturor Românilor, căci poporul nostru întreg ar suferi, ar fi amenințat de potopul unguresc, când faptele celor dela Arad și Sătmăr n'ar indigna pe toți Românii cu iubire pentru naționalitatea lor.

De aceea nu ne scim îndestul mira, și condamnă în același timp, — cum părăntea Moise Bocșan, inspector școlar al tractului Aradului, și ginerele seu dl T. Ceonțea, președinte al reuniunii învățătorilor, nu s'au gîndit ce fac, la rîul ce-l cășunează cauzei române când într'un mod oficial delegă doi învățători să prezente reuniunea română la adunarea celei unguresci.

Dar' bine, nici acum luminățile lor nu s'au convins, că alta echemarea învățătorilor români, și altul este idealul celor maghiari? ... Cei români tre-

bue să stee pază, să stee mereu trezi pentru apărarea limbii naționale, ear' cei maghiari dimpotrivă, cauta a găsi mijlocul, prin care să nimicească în noi mai cu grabă conștiința națională ... Nu sciu oare luminățile lor, părintele Bocșan și dl Ceonțea, că nu mai departe decît astăvară, reuniunea de învățători maghiari din Timișoara s'a constituit într'un fel de Kultur-egyilet, într'un fel de societate de maghiarizare? ... Ori cred luminățile lor, că învățătorii maghiari din comitatul Aradului sînt mai puțin șovinisti, ear' foile din Arad mai puțin proaste, ca să nu exploateze această faptă a d-niilor lor în favoarea maghiarimii. Dar' înainte de a se deschide adunarea reuniunii învățătorilor maghiari cu o di, foile d'acolo au lăudat reuniunea română pentru-că se duce a se scâlăa în apele unguresci ... Telegrafice ar fi trebuit să recheme pe cei doi învățători delegați, dacă luminățile lor aveau înțelepciunea poporului, care dice: se scii, că atunci când te laudă protivnicul tău, ai făcut o prostie mare.

Bine, înțelegem, că locuind în contact cu Unguri, unii dintre frații nostri, se trăsescă în oare-care relațiuni de prietenie cu ei. Mai natural ni-se pare însă, că tocmai aceia dintre Români, care locuiesc între Unguri, se-și dee mai bine seama de intențiunile ce acestia hrănesc față cu noi, și când e vorba de vre-o acțiune publică, care nu privește numai pe vre-o cîteva persoane, ci un corp întreg din societatea română, frații nostri se fie mai precauți.

Ne place a crede, că după laudele ce li-au adresat foile unguresci, conducătorii reuniunii de învățători română din Arad își vor fi recunoscut greșala ce au comis și se vor păzi pe viitor de a se mai da coadă de topor în mîinile Ungurilor.

Cât despre cazul raportat de frații nostri din Brașov, el este atît de monstruos, încât nu găsim în destul de aspre cuvinte pentru a veseji pe autorul lui.

Faptul fiind și anticanonic, ne așteptăm, ca forurile bisericești competente să facă cele necesare, pentru-că păcătoșul se-și iee rîsplata.

Partidul maghiar național.

Am atras atențiunea lectorilor nostri asupra discursului, pe care contele Apponyi l'a ținut în camera maghiară cu ocaziunea discuțiunii asupra afacerii cu indemnitate, discurs prin care

anunță lupta aspră contra guvernului, prin care atacă mai ales pe ministrul de justiție și-și desfășoară programul partidei nouă, „liberal național“ ce voo-se să înființeze.

Dăm ađi acea parte a discursului seu, care ni-se pare mai importantă, partea a doua, căci în prima parte polemizează pur și simplu cu răspunsul ce guvernul a dat discursului lui Beöthy Ákos, care vorbise mai înainte.

Contele Apponyi: Dacă acuzarea, pe care ni-o aduce onorabilul ministru de justiție, se referă la epoca, în care aveam onoarea a-l număra și pe d-sa în rîndurile noastre, nu cred că trebuie din parte-mi să o resping (aprobări în stînga), căci răspunderea pentru cele întemplate atunci o are și d-sa, și apărarea noastră las să o facă tot d-sa (aprobări în stînga). Sper să facă aceasta cu același simțămînt de solidaritate, cu care a grăbit în apărarea cabinetului cu ocazia discuțiunii reformei administrative (ilaritate în stînga).

Dacă însă acuzația se referă la cele întemplate după-ce onorabilul ministru de justiție a părăsit rîndurile noastre, primesc să mă apăr de acuzație, și îndrănesc să afirm, că d-sa poate acuză, dar' dovedii nu poate cu nimic (aprobări în stînga, mișcări în dreapta).

Politica ce am urmat-o noi, cesti de pe aceste bănci, politica a' cărei luptător am fost, totdeauna a avut ca principiu fundamental a face să se intruzeze ideile naționale maghiare (aprobări șogomotoase în stînga). Ear' sistemul, calea pe care am purces pentru realizarea acestui lucru, a fost libertatea politică individuală, sistemul politic al liberalismului nefalsificat. Politica ungurescă nici nu poate fi alta decît politică liberală. Această politică n'a fost în partidul acesta radicală, după-cum n'a fost nici reacționară, am stat și stăm și ađi pe temeiul învolării dela 1867 și am luptat pentru susținerea acestei legi, ear' nu pentru schimbarea ei, dar' în același timp am cerut realizarea cuceririlor naționale care sînt cuprinse în lege, dar' nu sînt încă traduse în fapte. Din această cauză, domnii mei, a fost luptă de cele mai multe-ori între noi și d-voastre.

În legea dela 1867 e scris, că cheltuielile întreținerii Curții nu sînt comune, din ceea-ce rezultă, că nici comunitatea întreținerii Curții nu se cuprinde între principiile legii de atunci. Dacă așa stau lucrurile, ei bine, noi pretindem ca și în privința întreținerii Curții ideea de stat național de sine stătător să fie respectată (aprobări în stînga). Cerem aceasta pe baza legii dela 1867 (aprobări în stînga). Am pretins aceasta când cu ocazia proiectului de lege militar, am arătat dorințele noastre într'un proiect separat, însemnând cu precisiune acel minimum, care e necesar ca armata co-

mună se fie în adevăr comună, ca în partea maghiară a ei să ajungă la expresiune ideea de stat maghiar. În acest punct de vedere am pretins totdeauna ca să se introducă pe toate liniile instrucțiua militară ungurescă, să se țină socoteală de legile care nu sînt abrogate și care scriu, ca autoritățile militare ale regimentelor maghiare să corespundă în limba maghiară cu autoritățile civile (vii aprobări în stînga și stînga extremă). Pe această basă am cerut să se păstreze intact caracterul maghiar al honveților. De aceea am desaprobat politica domnului ministru de honveți, care a umplut cadrele honveților cu ofițeri luați din armata comună (aprobări în stînga), de aceea am desaprobat și desaprobat călcarea adusă legilor și ofensa adusă simțămîntului național de a nu se respecta colorile naționale, lucru care s'a întemplat sub guvernarea domnului ministru actual de honveți. Am pretins, ca în instituțiunile comune să ajungă la expresie Ungaria ca stat de sine stătător. Acesta e cuprinsul politicii noastre naționale privitoare la afacerile externe.

Același spirit, aceeași tendență ne conduce și în ceea-ce privește afacerile interne, unde asemenea ne propunem a lăda o direcție națională politicii noastre. Aceasta nu va să dică însă o direcție jignitoare pentru cetățenii de naționalitate nemaghiară, pentru-că punctul nostru de plecare este ideea de stat unitar maghiar, ai cărui cetățeni au aceleași drepturi și aceleași datorii (vii aprobări în stînga). Limba maghiară formează legătura intelectuală cea mai indispensabilă între toți cetățenii Ungariei (vii aprobări în stînga și stînga extremă). Nu vom să forțăm însă pe nimeni s'o învețe, ne ținem însă de o datorie a înlesni ori-cui însușirea limbii maghiare (aprobări în stînga).

Vorbind apoi despre reforma legii administrative arată, că trebuie să se dee expresie deopotrivă atît voinței regelui, cît și a națiunii.

Nu trebuie, dice oratorul, să se formeze zid între rege și popor de cătră o clasă de politicieni, care se crede indispensabilă pentru țeară (lungi aplauze în stînga), care avînd la spate'e ei întreg aparatul funcționarilor, dice: *Letat cest moi!* Pe acest teren nu cred să ne întâlnim. Este o încercare pe biroul camerei, și acesta este proiectul de reformă a Curiei. Deveni-va însă acest proiect lege în sesiunea actuală? (Strigăte în stînga: Nici-o dată! Mișcare și șogomot în dreapta.) Eu fac cu ori-cine rămășag, că nu va deveni lege amintitul proiect.

Aceasta este programa partidei noastre. Sînt deci neîntemeiate afirmările, că am trece printr'o schimbare. A fost, da, a fost vorba, mai ales în cluburile provinciale ale amicilor nostri, ba și aici în capitală, ca acest partid să iee un astfeld de nume, care să

FOIȚA „TRIBUNEI“

Toamna.

Începe-a bate vînt de Mează-noapte;
Îngălbinesce frunza de pe ramuri;
Ca nise valuri trec, se duc departe
A paserilor călătoare neamuri.

Se coace poama; strugurii îndoaie
Sub greutatea lor vița de vie, —
Și nucii ramurile-și încovoiaie,
Pe când câmpia 'ntinsă e pustie.

Ca să 'nterupă cursul grelei liniști
Păraele șoptesc; — în zare focul
Încet cuprinde galbinele miriști,
Și 'n urma lui rămăne negru locul.

În suflet simt un gol, șoptesc un nume.
Ca frunza zboară ultima credință
Durerea 'mi-a fost partea mea pe lume.

Voese s'o uit, — dar' vai! eu neputință!

Ioan N. Roman.

Valurile primăverii.

Roman
de
Ivan Turghenev.
(Urmare.)

Sanin găsi că e necesar să-l mai încurageze, și de aceea îi dîse foarte nimerit:

— Dar' unde 'ți-a perit curagiul, signor Cipatolla? Unde 'ți-e — *il antico valor*?

Signor Cipatolla se sculă în sus, își lungi gîtul, și încetînd din sprîncene, dîse:

— *Il antico valor*? Non è ancora spento

— (n'a perit încă) *il antico valor*.

Și apoi lîndu-și o poziție maiestoașă, începă a vorbi despre viața lui din trecut, despre operă și faimosul tenorist Garcia, așa că pe când ajunseră la Hanau, bătrînul părea a fi reîntîrînit.

XXII.

Mica pădure, unde trebuia să se dee duelul, era la jumătate oară de Hanau. Sanin și Pantaleone, după-cum și spuse acesta din urmă, ajunseră cei dintăiu pe teren. Trăsura se opri la marginea pădurii, ear' ei se îndreptară înspre desî, unde căutară un loc umbros. Au așteptat aproape o oară până să vină ceialaltă.

Acest timp de așteptare n'a fost tocmai neplăcut pentru Sanin. Umbla încocoare și încolo pe potecă, asculta cîntecul paserilor, privia fluturii cum zboară și făcea ce fac doctorii în asemenea ocaziuni: nu se gîn-

dia la nimic. Nu se adînci în gînduri decît o singură dată: când dote peste un teiu tînr, rupt, probabil de furtuna care a trecut peste pădure ieri ... Stejarul se apropia de peire ... frunzele înuceau să îngălbinescă.

„Ce-i asta? alegoria propriei mele vieți?“ ... se gîndia trist Sanin. Dar' în același moment a și început să fluiera vesel, sări peste teiul rupt și continuă plimbarea prin pădure.

Pantaleone era cu totul altmîntreli dispus: mormăia, gemea, injura pe Nemți, își scărpină când spatele, când genunchiul; iritat cum era, începă să casce chiar, cu care ocazie fața lui luă o expresie grozav de caraghioasă. Privindu-l, Sanin abea se putu reține să nu rîdă.

În fine se auđi șgomot de căruță.

— Au sosit, dîse Pantaleone. Se sculă în același timp, se puse în poziție de mator, încercînd a-și stăpîni tremurul de care fu cuprins. — Br, dîse, dimineața asta e cam răcoare ... Iarba era acoperită de rouă, dar' căldura solară din afară de pădure începuse să pătrundă și printre arbori.

Cei doi ofițeri apărură în curînd sub arbori, însoțiți de un om mic, gros, flegmatic, cu o față aproape adormită: acesta era doctorul regimentului. Într'o mână ținea un vas cu apă, ear' într'alta cutia cu aparatele chirurgicale; trebue să se aștepte omul la toate! Se vede că era obișnuit cu asemenea excursiuni, care erau izvorul principal al veniturilor sale: primia cîte opt galbini pentru

asistența sa la fiecare duel. Domnul Richter aducea cutia cu pistoale, ear' dl Dönhoff se juca cu un bastonaș.

— Pantaleone, dacă s'ar întempla să cad, toate's cu puțință, caută în buzunar la mine, vei găsi o hîrtie. În ea este un tradafir. Îl vei da Gemmei. Ai auđit? Îmi promiți? întrebă Sanin.

Bătrînul îl privi trist și dote din cap afirmativ. D-șeu scie, dacă a înțeles rugămintele lui Sanin.

Combatanții și matorii se salutără, după-cum e obiceiul. Numai doctorul rămase nemîșcat, nu-și mișca nici măcar sprîncenele, ci căscînd plictisit, se aședă pe iarbă, ca-și-cînd ar fi vrut să spună: „Aceste salutări nu intră în ocupațiunea mea!“ Dl Richter lăsă pe dl Cipatolla să aleagă locul. Dl Cipatolla dîse însă cu greu („păretele“ ear' începea să se surpe): „Arangiază d-ta totul, eu o să privesc numai“ ...

Dl Richter începă îndată să facă cele necesare. Dete în apropiere peste un loc foarte bun, un loc acoperit cu flori. Măsură distanța, însemnă cu două bețișoare tăiate de curînd locul fiecărui duelist, scoase pistoalele, se aședă jos să le umple, cu un cuvînt lucra atît de zelos și de repede, încât tot mereu trebuia să-și scoată batista și să se steargă de înădușeli. Dimpotrivă Pantaleone, care-l urmăria ori-ce mișcare, părea a fi cuprins de o frică, încât părea că-l clăntenesc dinții în gură. În tot acest interval cei doi combatanți stăteau la o parte, făcîndu-și impresia a doi

școlari, care au primit dela învățătorii lor să învețe cîte o poesie.

Momentul decisiv sosit.

„Fiecare pune mîna pe pistol ...“

Acum dl Richter observă dlui Pantaleone, că fiind el matorul cel mai în vîrstă, înainte de a striga fatalul „unu, doi ... trei“, e dator, conform regulilor duelului, să încerce a împăca pe clienți, cu toate-că asemenea încercări n'au nici-odată rezultat, și se fac numai pentru a da probă de imparțialitate a matorilor și pentru a se descărca de prea marea răspundere.

Pantaleone, care se retrase deja în dosul unei tufe, de unde nu vedea țpe protivnicul lui Sanin, la început nu înțelegea nimica din vorbele dlui Richter, pentru-că acesta vorbia cam pe nas, — deodată se reculese însă, se scutură tare, făcîu înainte cățiva pași, și bătîndu-se nervos cu pumnii în piept strigă amestecat în toate limbile:

„A la la la ... Che bestalita! Deua zeu'n'ommes comme ça qu'il battono — perche? Avolote casa!“

— Nu mă împac, strigă repede Sanin.

— Nici eu, adăugă protivnicul seu.

— Atunci strigă: unu doi ... trei, dîse dl Richter lui Pantaleone.

Acesta se ascunse repede ear' în dosul trufei, se făcu acolo ghem, își închise ochii, și întorcîndu-și capul strigă din răsputeri și spăriat. „Una ... due ... e tre!“

Sanin trase, cel dintăiu, și — greși. Glonțul intră într'un arbore. Imediat după el

se potrivească cu activitatea și scopul ce 'și-a propus. (Vii aprobări în stânga, mișcare în dreapta.) Dar' scîiți în această privință care e deosebirea între noi? Deosebirea e, că d-voastră ați luat la începutul acțiunii d-voastre comune un nume sunător, numele de liberal (aprobări în stânga extremă), fără-că să fi avut alt titlu a lua acest nume, decât presupunerea în bine a opiniei publice.

Contele Apponyi termină dicend, că neîntemeiat guvernamentalii îl acuză, că face politică personală. Așa ceva face cei din guvern, care chiar când îl atacă, îl atacă nu din punct de vedere de principii, pe care a luptat totdeauna, ci din punct de vedere al personalităților. Lasă de altfel să judece națiunea între el și guvern.

Congresul național bisericesc.

Sibiu, 8/20 Octombrie 1891.

După rapoartele oficiale publicate congresul a luat cu privire la notificarea consistorului despre moartea episcopului Ioan Popas următorul conclud:

„Constatând meritele fericitului arhiepiscop, obținute în decursul laborioasei sale vieți față de biserica noastră națională-română, pentru pierderea regretabilă a acestui bărbat binemeritat de biserică și națiune, congresul își exprimă profundă sa condolență, căreia îi dă expresiune atât prin acest conclud, cât și prin ridicare“.

Relativ la ocuparea scaunului episcopesc dela Caransebeș raportul consistorului metropolitan accentuează, că instituirea părintelui episcop actual Nicolae Popa se poate atribui mai virtos energiei intervenirii a Excelenției Sale dlui arhiepiscop și metropolitan. Nu se lămurește, dacă această „energie intervenire“ s'a exercitat față cu alegătorii sau față cu cercurile guvernamentale, sau față cu amândoi factorii. Cu toate acestea congresul a votat metropolitanul pentru energica sa intervenire — recunoștință.

Cu privire la experiențele făcute cu regulamentul procedurii matrimoniale și disciplinare congresul somează pe consistor a face propuneri. Deasemenea insistă pe lărgirea așternutului despre fundația Gozdu și despre administrarea averilor din metropolie.

Relativ la tipărirea cărților bisericesci cu litere, comisiunea având în vedere, că tipărirea acestor cărți este la prea puțin arhiepiscop și fiindcă în biserica noastră este mare lipsă de cărți, a căror tipărire pare a fi împiedecată cu nedeterminarea, dacă acele cărți au să se tipărească cu litere slave ori latine, și în cazul din urmă cu care ortografe, congresul roagă pe ven. sinod episcopesc a rezolvi cât mai curând această chestiune.

Textul propunerii, făcută de chiar metropolitanul, pentru schimbarea calendarului e următorul:

„Începînd cu prima Ianuarie 1892 după calendarul nou, respective 20 Decembrie 1891 c. vechiu, să se introducă în întreaga administrarea bisericască în metropola noastră usul calendarului vechiu în cele strîns rituale și ale tipicului“.

baronul Dönhoff trase și el, în aer însă, și cu intenție.

Urmă o tăcere nesuferită. Nimeni nu se mișcă. Pantalanele gemea încet.

— Doresci ca să mai urmăim, întreabă dl Dönhoff într'un târziu.

— De ce ai tras în aer?

— Aceasta nu te privește.

— Și a doua-oară ai trage ear' în aer? întreabă din nou Sanin.

— Se poate, nu știu.

— Permiteți-mi, să-mi permiteți domnii mei, dar' combatanții n'au voie să vorbească unul cu altul. Aceasta e contra codului de duel.

— Eu nu vreau să mai trag, dișe Sanin aruncînd pistolul.

— Nici eu n'am intenția să urmez cu duelul, dișe Dönhoff, aruncînd la o parte pistolul. Și acum sînt gata a recunoaște, că n'am avut dreptate alături.

Întorcîndu-se de jumătate spre Sanin, îi întinse mîna. Acesta se apropiă cu pași repezi spre el, și 'i-o strînse. Cei doi tineri se priviră rîdînd și se roșiră.

— Bravo! Bravo! strigă deodată Pantalanele, aplaudînd ca scos din fire, și egînd din tufă; ear' doctorul se sculă și el de pe un butean, pe care se aședase, deșertă apa din vas, și cu pași începi plecă înainte, afară din pădure.

— Onoarea e satisfăcută, duelul e gata, strigă tare dl Richter.

— Fuori (afară, spre casă) strigă Pantalanele, cuprins fiind ear' de suvenirile din trecut. (Va urma.)

„Ungaria“.*

Sub acest titlu a apărut la Cluj o reptilă ungurească redactată de individul Moldován Gergely.

Dacă ar fi vorba numai despre știința și literatura ce această revistă dă lectorilor, n'am dice nimic. N'am lua nici măcar notă despre reptila ungurească, căci 'i-am aduce o insultă publicului cetitor român dacă am presupune, că n'ar pute să-i dea valoarea ce se cuvine științei ori mai bine neștiinței fostului „căpitan de poliție“, ajuns aji din mila ungurească și în urma slugăriei sale profesor universitar.

E vorba însă aici de o tendință periculoasă, pe care ne simțim datorii să o combatem la prima ei manifestățiune, să o nimicim încă până-ce n'a prins o singură rădăcină.

Tendența acestei reviste este nu a face știință ori literatură, ci a slăbi în Români conștiința națională. Pentru acest scop Moldován Gergely dela început și până la sfîrșit laudă tot ce e unguresc, face propagandă pentru cultura ungurească și batjocoresce tot ce e românesc, batjocoresce mai cu osebire tot ce se face în țeară, la frații nostri din România. Pe dl Hajdeu îl face un ignorant, care nu știe ce scrie, e vorba despre marele Ethymologicum; pe dl Slavici îl injură, pentru-că a îndemnat pe Români „să nu se supună orbesce regelui Ungariei“, ear' pe studenții universitari, care au făcut Memorandumul, îi face imbecili, infami, mincinoși, zăpăciți, imorali, și așa mai departe: întreg arsenalul de insulte „kultur-egylet“-iste, pe care la Cluj le știe de altfel și un vizitiu.

Nu vom începe o discuțiune academică asupra celor-ce scrie doctorul Moldován Gergely.

Vom frunzări numai cu iubii nostri lectori această revistă și vom cita din scrisorile ei, pentru-că cetitorii ei înșiși s'și facă judecata, să se convingă de visu despre tendințele politice ale acestui pamflet literar.

Pe prima pagină, la „Dătorințele noastre“ (păstrăm pretutindena ortografia profesorului de limba română dela Cluj) qice: „sîntem datorii a slugă aspirațiunilor statului unguresc“. Pe următoarea pagină ocăresce pe domnul Slavici pentru-că qice, că soarele cultural al Românilor răsare la București, și ne dojenesc pe noi, cesti de acasă, că „ne închidem ochii și urechile să nu vedem, să nu auzim ceva unguresc“. Serie, că „avem drepturi, avem libertăți, pe care le folosim spre a ne certa, a face din qî în qî gâlceavă“ voină astfel înșine „să dovedim lumii, că nu sîntem vrednici (ce a diș și Alexits György într'un articol din „Kolosvár“), de cele-ce le avem“. Tot la pagina 2 scrie, că avem ca români datoria de „a ne interesa de tot ce e unguresc, avem de a da mîna ungurilor și a-l sprigîni în munca sa“. „Credem, că aceasta e calea, care ne va conduce la fericirea comună“. „Ca rumâni noi nu sîntem atacați“. „Sîntem convinși, că rumânul și rumânimea nu mai prin sprigîni unguresc poate ajunge la fericire oftată“.

La pagina 3 începe un studiu, „Monumentele limbistice“, de Paul Hunfalvy. Cetitorii nostri își pot închipi știința ce o dă savantul (?) maghiar, și mai ales tendința politică a studiului căci e vorba într'însul și despre Români. Nu insistăm deci asupra lui și nu 'l-am citat pentru a-l acusa pe Moldován Gergely, ci numai pentru-ca publicul să vadă ce fel de colaborator are această revistă.

La pagina 6 începe traducerea răspunsului (insultelor), ce „patriotul“ dela Cluj a dat Memoriului studenților bucureșteni.

La pagina 9 începe o năvelă de Jokai, „Diarul unui pribeg“, traducere.

La pagina 13 începe traducerea răspunsului studenților maghiari la Memoriul studenților români.

La pag. 27 sub titlul „Ceva limbistic“ vrea să arete, că dl Hajdeu nu știe carte, ci face prost monumentală sa lucrare, deoarece-ce la litera „a“, fiind vorba despre sufixul „aș“, n'a pus cuvintele românesci (?), ciampaș, condaș,

*) Întemplantu-se un incident tipografic tîrziu seara după-ce corectorul nostru nu mai era în redacție, acest articol a fost paginat eronat, așa că pentru a nu-și pierde înțelesul, credem a face cea mai potrivită erată reproducîndu-l din nou.

duhănaș și multe de felul acesta, care sînt de altfel toate cuvinte curat unguresci, și nu se întrebunțează decît în satele unde Românii s'au maghiarizat.

La pag. 30 și până la 37 batjocoresce, insultă chiar, memoria lui Șaguna, marele arhiepiscop, întemeietor al constituției bisericești orientale, despre care qice că a fost abject, egoist, hrăpitor, lingușitor, că 'și-a bătut joc de Români a furat pe preoți, a adunat bani de care n'a profitat nimeni, n'a lăsat nimic națiunii. E disgustător să se citească infamiile cu care încarcă memoria marelui nostru prelat... Întocmai cum face în istoria sa „națională“ Horváth Mihály, istoric maghiar și fost cap revoluționar la 1848, care,—ca și dl Moldován,—dorea anihilarea Românilor în nația hunică... Astfel serie (la pag. 35): „Prin aceasta Șaguna vrură (nici măcar conjugarea verbelor n'o știe dl Moldován) a dărburi țeara ungurească (adeacă prin faptul, că susținea autonomia Ardealului), care își avea teritoriul seu, legile și instituțiunile sale de o mie de ani, un trecut strălucit, o istorie înopodită cu fapte eroice, mărețe. Greul lacom a introdus o politică coruptă, desfrînată la Români, ca să nimicească ungurimea și tot bunul unguresc“.

Tot aici insultă și pe dl Axente, fost tribun la 1848.

La pag. 37 începe o lungă apoteoză lui Paul Vasváry, fost revoluționar maghiar la 1848, care vrînd să sugrume mișcarea pentru libertate a Românilor din Munții-Apuseni, a fost răsplătit cum trebuie de acestia: omorît, „chiar de consăngeniului sei“, căci dl Moldován spune, că Vasváry a fost Român, deci renegat. Așa se pată toți renegații!

La pag. 39 sub titlul „Poetii unguresci“ aduce preamărire lui Arany și Petöfy, la pag. 41 dă fragmente din psalirea lui Viski János, și în fine la pag. 43 se mulostivesce a-și aduce aminte, că există măcar literatură populară română.

La pag. 45 ear' se acată de memorandum, ai cărui autori „mănjesc bărbai cu credință cătră tron; un Mocsonyi, un Babeș, un Gall, un Cozma, Miron Roman is tăvăliți de ei (adeacă de Bucureșteni) în mocirla personalităților“.

Mai scrie apoi despre congresul dela Gurghiu, ocărdînd ear' pe studenții, vorbesce apoi despre „Maiestatea Sa Regele între noi“, dă note despre academia maghiară, și în fine încheie cu chestii personale.

Aici se laudă că e bun patriot, că ține cu Ungurii, qicend, că și „C. A. Rosetti, Boliac, ba însuși Bălcescu au fost adoratorii ungurilor, admiratorii liberalismului unguresc“. Minciună stupidă!

Începe apoi insulta nr. I.: insulta pe studenții universitari, care au scris memoriul; ne insultă pe noi, cesti dela „Tribuna“ (insultă nr. II.), care scriem în același spirit cu studenții, și în fine (insultă nr. III.) ocărdînd pe dl I. Slavici.

Caracteristic e, că pe noi ne insultă reproducînd din „Calicul“, „Unirea“, „Gazeta Transilvaniei“, „Luminătorul“ și „Revista israelită“ din București. Insultându-ne la un loc cu Șaguna și cu tinerimea universitară română, noi ne simțim în bună companie. Nu scim însă dacă confrății nostri citați nu se simt unii jenați puși alături de alții.

Am schițat cuprinsul acestei reviste. Asupra stilului unguresc și a lăgiceii sucite, nu credem necesar a mai insista. Nu merită atîta osteneală o revistă, în care la fiecare pagină găsești ungurisme neiertate pusă cu topică curat ungurească, cu o logică de ris și de plîns, de care nu poate fi încăntat decît „Kolosvár“, care o și laudă într'un articol de fond.

CRONICĂ

Dar Preafînt. Maiestatea Sa Monarhul a dăruit din cassetă proprie comunei bis. gr.-cat. din Dumbrava 100 fl.

Șovinism. Foile din Cluj, mai ales „Ellenzék“, se bucură grozav, că prin scoaterea la pensiuă a fostului vicecomite Daniil Gramoia din Făgăraș, și în urma alegerii lui Moritz Kapoczan, nu mai e nici un vicecomite român, ci toți sînt maghiari.

Vagabundagiu. Poliția din Cluj a arestat alături ori nu mai puțin decît 21 indivizi vagabunzi, care au venit acolo de

gur să se împărțesească și ei cu darurile kultur-egylet-ului.

Filoxera. În vile dela Dej și Kolozvár (ettul Solnoc-Dobăca) s'a constatat ivirea filoxerei și în urma acesteia s'au oprit.

Comoară. Din satul săsesc Zeudschon se scrie, că nisce Țigani sosind acolo, au înșelat pe mai mulți Sași, că le spune unde pot găsi comori în schimbul unei sume oarecare de bani. Sașii au dat bani, dar' peste comoară nu. Românii s' se pazească!

Asasină. Din Csákány, comună ungurească, vine șireca, că în riul Raabei s'a găsit cadavru delugherului Herczeg János. Făcîndu-se anchetă, s'a descoperit, că el a fost asasinat de soția lui, Maria Holecz, care e arestată. Ea 'l-a omorît bătîndu-l în cap cu un drug de fer.

Mușcați de căne turbat. La Erdő Sz. György un căne turbat a mușcat alături 6 persoane. Nu se știe, dacă ele vor fi trimise pentru a fi inoculate.

Vênătoare la Gurghiu. Vênătoreea de urși din Gurghiu, la care iau parte anul acesta mai mulți aristocrați, conduși de Teleky Samu, voiajiorul american vestit, a dat rezultate îndestulătoare. În ziua de 16 Oct s'au împușcat 7 urși, dintre care unul de 160 kilograme, în corpul cărui s'au găsit 15 gloanțe.

Secetă. Din toate părțile Ardealului vin plîngeri, căseceta care domnesce împedecă pe agricultori a-și face „sămănturile de toamnă“.

Scire diaristică. Cu începere de ieri diarul guvernamental din Cluj „Kolosvár“ intră sub direcția politică a lui Hindy Arpád.

Camera advocațională din Cluj aduce la cunoscință, că avocatul din Dej Gavril Manu a fost dispensat la cererea proprie de postul de curator al cancelariei răspunsului avocat Ioșif Benkő din Betlean și în locul lui a fost numit avocatul Stefan Somodi din Cluj.

Dramă de familie. La Brünn s'a întemplat următoarea dramă de familie la 16 l. c.: Hotelierul Frideric Lustbauer luîndu-se la ceartă cu soția sa, s'a iritat atît de tare, încât a luat un cuțit și s'a înjunghiat, cădînd mort, ceea-ce vîdînd soția lui, s'a impresionat atît de adînc, că a înnebunit pe dată, așa că a trebuit să fie trans-portată la casa de nebuni.

Un proces interesant. Se telegrafează din Roma data 14 l. c. n.: Înaaintea tribunalului s'a început astăzi înaintea amedii pertractarea în contra celor 62 indivizi arestați din cauza tulburărilor dela 1 Mai în Roma, între care se află și Cipriani. 61 dintre ei sînt acușați a aparține unei reuniuni, care urmăresce scopul de a comite crime în contra persoanei și a averii și de a pune în aplicăție teoriile anarhiste. Sînt citați 135 martori pro și 200 contra. 35 advocați apără pe acușai.

Ruperi de nori în Francia. O depesă din Paris dela 16 l. c. n. anunță: Din Francia-de-Sud se anunță ruperi mari de nori. Recolta a fost nimicită, terasementele dela căile ferate în mai multe locuri rupte, multe case demolate.

Armata teritorială rusească. „Nordd. Allg. Zig.“ vorbind de armata teritorială rusească, qice că valoarea militară a milițienilor primilor ani e cam ilusorie. Dincele nouă milioane de oameni ai armatei teritoriale numai 870.000 ar fi instruiți milităresce.

Un savant mort în spital. Din Florența se anunță, că abatele Castelli, inventatorul pantelegrafului, a murit în spitalul Santa-Maria. Castelli a avut o viață foarte agitată. Născut în anul 1815, el se făcî preot în anul 1843 și se consacra cu totul științei, după-ce a trebuit să suferă multe persecuțiuni dela dușmanii sei politici. Mai ales electrotehnica era cîmpul seu favorizat de cercetări. El construi aparatul numit pantelegraf, care a fost introdus pe unele linii din Francia și Rusia. Castelli a murit în cea mai mare sărăcie și va fi înmormîntat pe cheltueala statului.

Sora lui Parnell. Cu ocazia morții lui Parnell foile engleze reîmpropșează memoria sorei lui Parnell, Ana, care a murit la 1882 în America tocmai pe cînd călătoria s'ea făcî apel cătră Americani a începe răboiu contra Englierei. Ea ura mult pe Englezi. Așa de exemplu într'o poezie ea intitula pe Gladstone „un palavragiu, care se va îneca în noriul discursurilor sale“. Pe Forster ea îl numia „Forster cu semnul lui Cain pe piept și pe ochi“. Bright era pentru dînsa o „vipera“, care linguesce cu limba lui otrăvită, și toți Englezii din parlament nu formau decît „o haită de căni turbate, pe care orice patriot irlandez are datoria să-i împușce“. Ana Parnell nu putea vorbi cu un Englez fără a-l insulta. Un călător englez, care nu știe a cine are a face, o întrebă într'o qî, dacă regiunea e sigură. „Negreșit“, răspuse ea, „foarte sigură, pe aci oamenii nu se mulțumesc cu vorbe, ci cu fapte; mă tem, că nu vor ave pentru d-ta nici un glonț de priso“.

O călătorie tragică. Din Anvers se anunță: Pe la începutul lui Septembrie se imbarcă pe vaporul „Rhymland“ o femeie expulșată din Rusia anume Ghitel Taspe. Ea

emigra cu cei doi copii ri sei, în vîrstă de patru și de șese ani, în America, unde avea nisce rude. Pentru a plăti bilețul de călătorie ea vînduse ultimele lucruri ce-i rămăsese. Pe timpul trecerii peste ocean, copilul cel mai mic se îmbolnăvi și muri. Nenorocita mamă nu vrî să se despartă de micul cadavru, care însă cu toată rezistența ei, fu aruncate în mare. Femeia înnebuni de durere. La New-York, nebuna nu a putut să deie nici o deslușire în privința rudelor ei și fu trimisă îndrît în Europa. Copilul ei cel mai mare a fost adoptat de căpitanul vaporului „Rhymland“.

Holera în Asia. Se telegrafează din Constantinopol: În urma ivirii holerei în Damasc, carantina de 10 zile s'a extins și asupra Țermureli sirian până incl. Beyru, precum și asupra celui arabic până la Babel-Mandeb. Rapoartele din Aleppo constată, că epidemia acolo e aproape stînsă, deoarece acolo se semnalează pe săptămână numai patru până cinci casuri de holera. De aceea comisiunea sanitară din Aleppo s'a disolvat și numărul stațiunilor de observațiune s'a redus. În Kilia, mai departe în satele aproape de Orfa și Surudji încă tot se mai constatează casuri mai mult sau mai puțin sporadice de holera. Valul din Aleppo a trimis ajutor medical în acele localități. În timpul din urmă în trei zile una după alta s'au întemplat trei casuri de moarte. Starea sanitară în Medina e mulțumitoare.

O săritură în brațele morții. Jean Lemaitre, unul din cei mai bogăți neguțatori din New-Orleans, femeia sa și doi copii au avut o moarte oribilă în cursul unui incendiu. Focul izbucnind în etagiile de jos ale casei, Lemaitre și ai sei nu s'au putut refugia decît pe coperiș. Acolo însă pompierii nu le putură veni în ajutor. Flăcările cuprinseser în curînd tot edificiul și nenorociții decît s'arză de vii, preferî să sară jos în stradă. Lemaitre luă în brațe doi copii și femeia sa pe al treilea. Toate aceste se petreceau sub ochii unei mulțimi enorme, care alergase la primul signal de foc. Vîdînd că nenorociții se pregătesc să sară jos, câteva persoane întinseră o păluză pentru a slăbi efectele cădăturii. Tatăl, cu cei doi copii în brațe, sări cel dintăiu. El trecî prin pînză și-și sfărîmă craniul de pavagiu. Cei doi copii rămăseră de asemenea morți pe trotuar. Acum s'ari mama cu celalalt copil. Nici săritura ei nu fu mai norocoasă. Nefericita femeie își rupse șira spinării și muri pe loc. Copilul pe care îl ținea în brațe nu-și făcu nici un rîu. După câteva secunde casa întregă cădî în ruine.

VARIETĂȚI.

(Secerîșul morții.) După ultima statistică, mor pe fiecare an pe tot pămîntul aproape 33 de milioane de oameni.

Pe fiecare qî mor așadar' 91.500, în fiecare cias 3700 și în fiecare minut 62 de oameni.

În ceea-ce privește vîrsta acelor ce sînt secerați de coasa morții, un sfert din poporație moare înainte de etatea de 7 ani, și jumătate înainte de vîrsta de 17 ani.

(O omidă-ciupercă.) Între minunile naturii se cunoscea până acum curioasele zoofite, animale-plante, care formează specie de tranziție dela regnul vegetal la cel animal. Ele au aparate pentru nutriție, se mișcă, prind animale pe care le sug, însă nu pot să se strămute dela un loc la altul, au rădăcini în pămînt ca plantele.

Acum ni-a fost dat să auzim de un animal mic în formă de omidă, care cînd e tînără se mișcă pe copaci ca ori-care altă omidă, ear' spre sfîrșitul vieții sale se prefăce în ciupercă.

Această ciupercă se mișcă cîtva timp, apoi se împetresce și în sfîrșit se prefăce în praf.

Omidă se numește „Hypodis virescens“, are o lungime dela 3 până la 4 degete; trăese numai în Noua-Seelandă pe un copac, pe care indigenii îl numesc Rata și care este un soi de mirt cu flori roșii. E de culoare verde deschisă; indigenii o mănîncă; are gust de mîdăru.

După-ce mănîncă o lună și jumătate frunzele copacilor, îi ese pe cap un punct alb: e germenul ciupercii. Cade pe pămînt, unde își îngroapă coada, care prinde rădăcini. Tot mișcîndu-se, corpul 'i-se prefăce în materie vegetală. În starea asta indigenii încă o caută pentru hrană.

(O școală de maimuțe.) Cercetările doctorului Garner din Washington asupra limbii maimuțelor au fost luate în ris pretutindeni.

Un compatriot al excentricului savant a luat însă lucrul în serios.

El vrea să se folosească de cercetările lui Garner pentru dresarea maimuțelor și s'a hotărît să jertfească pentru această experiență 100.000 de dolari.

Scopul ce 'și-a propus Americanul e ridicarea nivelului intelectual al maimuțelor. El vrea să aleagă vre o 50 de părechi dintre maimuțele cele mai inteligente și vrea să le dresze vorbindu-le în propria lor limbă după vocabularul descoperit de doctorul Garner.

Yancheul, care n'are, se vede, ce face cu dolarii sei, e sigur că va reuși să dresese maimuțele atât de bine, încât la lucruri ușoare, aceste animale vor pute înlocui pe lucrătorii din fabrici.

(Un cas de sugestiune la un copil.)

Un doctor din Paris a fost martor la un cas interesant de sugestiune la un copil.

Trecând printr-o grădină publică, dice dinău, am văzut doi copii, în vîrstă de 5 până la 6 ani, jucându-se pe o movilă de nisip. Ei încungiuraseră movila, la o distanță de 50 de centimetri, cu un brâu de nisip, care nu era continuu. Într'un moment, când cel mai mic se preumbla prin spațiul dintre movilă și brâu, tovarășul său astupă spațiul lăsat drept poartă și dăse cu un ton poruncitor: — Am închis porțile, n'ai să mai poți eși d'acul.

Micșul începuse să alerge atunci în giurul movilei de nisip căutând o eșire. Negăsind nici una, începuse să plângă și să strige: — Nu pot să es, nu pot să es!

Mama sa îl chemă, însă el nu se duse la dînsa. Se sbuciuma mereu în închisoare tipînd, că nu se poate duce.

A trebuit ca mama sa, apropiindu-se, să-l facă să înțeleagă, că n'are decît să pășească peste brăul de nisip, care nu era mai înalt de un lat de mână.

Copilul făcînd această constatare, se liniști și reîncepuse să se joace cu tovarășul său, care rămăsese uimit de plănsetele lui.

(Înmormîntarea unui călău.) O persoană oareș-cum istorică, fostul călău Gluchowski din Lodz (Rusia), a fost înmormîntat dîlele trecute.

Călăul își economisise cu meseria sa, pe care dealtmîntrelea n'o mai exercita demult, o avere de vr'o 70.000 ruble.

Înmormîntarea celui din urmă călău din Lodz laa acolo proporțiunile unui eveniment senzațional.

Urmat de toată preoțimea orașului și de peste 2000 de persoane, cadavru fu dus la biserica catolică, unde fu pus pe un catafalc îmbrăcat cu stofă roșie. El rămăsese în biserică toată noaptea și a doua zi fu înmormîntat în prezența unei mulțimi enorme.

Motivul, pentru care s'au făcut repozitul atîtea onoruri, e că a lăsat prin testament toată averea sa săracilor din Lodz.

(Paradisul pungășilor.) O închisoare foarte plăcută e, după spusele diarelor americane, penitenciarul din Massachusetts.

Hrana prinsonerilor se compune din următoarele bucate: Supă de mere, supă de carne, pește prăjit în unt, pastramă cu cartofi, roastbeaf cu legumi, lapte cu urez și ca desert fructe, brînză, catea, șocoladă etc.

Pentru amuzamentul pușcăriașilor, o bandă de lăutari execută arii alese și o trupă de actori dă jilnice reprezentațiuni teatrale în interiorul penitenciarului.

Nu e de mirare, că cei mai mulți prinsoneri, după-ce și fac pedeapsa, sînt grași și rumeni și regretă mai tîrziu traiul plăcut ce l-au dus în închisoare.

(Un urmaș al lui Păcală.) Se scrie din Roma: Dîlele trecute sosit la Como un străin îmbrăcat cu călfă elegantă.

El se duse la cafeneaua centrală, unde făcî în curînd cunoștință cu călfă domni.

Străinul, care avea la sine o cutie frumoasă de abanos, se recomandă ca reprezentant al unei firme engleze, a cărei specialitate e cumpărarea de... nasuri.

El propuse persoanelor cu care făcuse cunoștință să se oblige de a lăsa după moarte nasurile lor la dispoziția firmei; în schimb el se declară gata să le plătească imediat suma convenită.

Toți asistenții primiră propunerea și Englezul începuse să taxeze „marfa” oferită.

După-ce tocmeala se isprăvi spre satisfacția fiecăruia, agentul declară, că înainte de a plăti, vrea ca fiecare să-i iscălească o declarație, prin care se obligă să plătească cinci franci despăgubire convențională, dacă ar regreta girul.

Propunerea aceasta fu primită și străinul se pregăti să plătească, dar' mai așteptău deschise cutia de abanos și scoase o pecetă și o lampă de spirit.

La întrebarea ce are de gând să facă cu aceste obiecte, el răspunde: „Foarte simplu! Trebuie, firește, să însemnez fiecare nas cumpărat. Imai veți permite dar' să-l sigilez”. Își poate închipui cineva mura tuturor.

Negreșit că toți declarară, că nu vor să-și mai vîndă nasul, și preferiră să plătească despăgu birea convențională.

Din public.)*

Convocare.

În sensul concludului subcomitetului nostru din 17 Octomvrie st. n. 1891, despărțimîntul al III-lea (Făgăraș) al „Asociațiunii

*) Pentru cele cuprinse în rubrica aceasta redacția nu primește răspunderea.

transilvane pentru literatura și cultura poporului român” își va ține adunarea sa generală în Voila la 1 Noemvrie st. n., la 9 oare a. m., la care sînt invitați toți membrii despărțimîntului, precum și toți iubitorii de cultură a poporului român.

Programa se va distribui în ziua adunării.

Făgăraș, în 17 Octomvrie 1891.

Din sedința subcomitetului desp. III., ținută în 17 Octomvrie st. n. 1891.

Nr. 336/1891.

comis econ.

Publicațiune.

La școala de agricultură de model a comitatului Sibiu (în Sibiu, Tîrgul-de-vite nr. 10) se vor primi pe anul 1891/92 7 servitori în linia primă ficii (de economi).

Cursul de învățămînt se începe la 1 Noemvrie 1891.

Care vor să între trebue:

- să fi împlinit al șeptesprezecelea an al etății;
- să fie sănătos și trupește bine dezvoltat, ca să poată suporta lucrurile de câmp neîntrerupt;
- să aibă deja în lucrurile economice experiență și oare-care destoinicie;
- să fi absolvat o școală populară cu succes bun;
- a se legitima despre purtarea sa morală prin un atestat dela dirigătorii comunali;
- a se supune unui examen de primire.

Servitorii capătă instrucțiune, locuință și alimentare gratuită și afară de aceea o simbrie lunară de 3 fl., care jumătate se solvesc în fiecare lună în bani gata, ear' cealaltă jumătate se depune fructificativ pentru servitor într'un institut de bani și se extradă numai la eșirea lui din școala economică, economia de model mai îngrijescă spălătul hainelor de purtat și de pat.

Servitorii înșiși au de a se îngriji de vestiminte, încălțăminte și albituri.

Rugările de primire sînt a se adresa până la 30 Octomvrie st. n. a. c. conducătorului institutului de economie Iuliu Schuster în Sibiu, Tîrgul-de-vite nr. 10, care va da bucurii și alte deslușiri.

Sibiu, în 16 Octomvrie 1891.

Reissenberger.

POSTA ULTIMA.

Budapesta, 20 Octomvrie n. O versiune nouă despre scopul întreprinderii lui Giers cu Rudini e, că regele Humberto a fost încredințat de regele Carol o misiunea a mijloc la Rusia în cauza situației neplăcute, în care a ajuns România prin concentrarea trupelor rusești la granița sa.

În parlament contele Apponyi a luat din nou cuvîntul și într'un lung discurs atacă pe ministrul Szilágyi. Contelui Apponyi îi răspunde ministrul președinte.

Londra, 20 Octomvrie n. „Reuters Office” comunică din Tietsin:

Sciri neliștitoare despre înaintarea expedițiunii rusești în teritoriul Pamir continuă a sosi la Peking. Ambasadorul chinez din Petersburg a primit însărcinarea a cere dela guvernul rusesc explicațiuni despre prezența trupelor rusești în apele chineze.

SERVICIUL TELEGRAFIC

al „TRIBUNEI”.

Budapesta, 20 Octomvrie n. (Camera deputaților). — Ministrul de finance Wekerle declară, că ancheta prevădută de lege cu privire la regularea valutei n'are să facă propuneri concrete, și el ține de chemarea guvernului a-i elabora un program detaliat corăspunzător, ceea-ce a și făcut. Dacă alte cestiuni nu vor împedeca deslegarea, ancheta va oferi cea mai neînsemnată cauză.

Londra, 20 Octomvrie n. Un ciclon teribil a fost ieri în toată Anglia. Multe părți sînt înecate. Numeroase naufragii cu pierdere de oameni.

Tientsin, 20 Octomvrie n. Funcționarul chinez Chauf a înălțat la gura rîului Mureș expedițiunea rusească. Funcționarul a protestat contra intrării pe teritoriul chinezesc. Rușii însă au continuat drumul lor spre Pamir.

Bibliografie.

„Consoarbi Literare”. Apare la 1 a fiecărei luni în București. Director: Iacob Negruzzi. Anul XXV. Nr. 7 dela 1 Octomvrie 1891 are următorul cuprins: D. Onciul: Radul-Negru și originea principatului Terii-Românești. (Urmare.) — M. Strajan: Trei legende sau despre conștiința morală. (Urmare.) — Z. Miron: Finis; Fiori Morbizi. Poesii. — Al. Obedenaru: Voluptate; Pumnal; To be... Poesii. — Robert Prexl: Descăntece din Ardeal. (Urmare și fine.)

„Biserica Ortodoxă Română”. Revistă periodică eclesiastică. Apare odată pe lună în București. Anul XV. Nr. 7 pe Octomvrie are următorul cuprins: Carte pastorală. — Material pentru completarea istoriei bisericii și naționale. — Novela împăratului Alexiei Comen. — Enciclica canonică a episcopului de Rimnic Filaret. — Epistola lui Varvara. — Evoluțiunea morală. — Despre căsătorie. Cîteva cuvinte despre indiferentismul religios. — Memoriu. — Date interesante despre Domnul nostru Iisus Christos. — Discurs. — Do-națiuni.

Extrase din foi bisericești și școlastice.

Post vacant:

— Un post de învățător la școala confesională gr.-or. română din comuna Gaiul-mic, protopresbiteratul Ciocovei (dieceza Caransebeșului). Emolumentele sînt: în bani 164 fl.; 12 metri de paie, din care are a se încălzi și sala de învățămînt; 14.16 hlt. de grâu și 9.75 hlt. de cucuruz despoiat; 15 fl. pentru conferențele învățătoresci; 3 fl. pentru scrip-turistici; dela fiecare înmormîntare unde va participa 20 cr.; 4 jugere pămînt arător, dintre care 2 jugere se vor exarînda prin comitetul parohial, până când din venitul arîndei se va depura restanța de dare și regularea apelor ce însărcinează acest pămînt apoi după depurarea amintitei restanțe vor intra și aceste 2 jugere în folosința învățătorului; cuartir liber cu grădina intravilană.

Cereri sînt a se adresa până în 5 Noemvrie st. v. a. c. oficiului protopresbiterat gr.-or. în Ciocova.

Extrase din „Budapesti Közlöny”.

Posturi vacante:

— Trei posturi de practicanți în drept și anume: la judecătoria cerc. din Strigon, la cea din Devescer și la tribunalul reg. din Comorn. A se adresa în două săptămîni la autoritățile competente.

— Un post de subjude la judecătoria cerc. din Liptó-Szent-Miklos. A se adresa în două săptămîni la autoritățile competente.

Călindarul zilei

9/21 Octomvrie 1891.

Julian: Apostolul Iacob.

Gregorian: Ursula.

Soarele: răsare 6.24, apune 5.5

Buletin meteorologic.

Sibiu, 20 Octomvrie n. 6 oare dimineața.

Presiunea atmosf. în mm. (Medial lunar 737.4)	Temperatura după Celsius	Maximul și minimul de temperatură	Direcția vîntului
Observată	Diferența din preajmă		
726.6	+0.7	+4.1	+15.6 -0.1
			NNV

Din țeară 17 Octomvrie n. 7 care dimineața

Stațiunile	Presiun. atmosf. în mm.	Temperatura Celsius	Vîntul direcția	tîră
Budapesta	765	+6.6	SV	1
Sătmăr	767	+8.6	S	1
Cluj	763	+0.2	—	—
Orșova	769	+6.4	S	1
Arad	765	+10.1	SO	4
Panciova	764	+11.8	SO	4

Sosiți în Sibiu.

La 20 Octomvrie n.

Hotel „Neurivier”. Contele Toldalaghy din Cluj. Hagen d'n Viena. Hirschensohn din Budapesta, Werner, Moldovan și Silberknopf din Viena, comercianți.

Hotel „Habermann”. George Higl, proprietar, și Ioan Fernengel, mașinist, din Agnita.

Teatru orășenesc.

Mercuri, în 21 Octomvrie n.

„GUTE NACHT HÄNSCHEN”.

Comedie în 5 acte de Artur Müller.

Economie.

Starea sîmînturilor în Ungaria. După rapoartele înscrise la ministerul de agricultură ungar în intervalul dela 3 până la 16 Octomvrie n., pămîntul arat și sîmîntat e fără sîmîntături dezvoltate. Plîngerile economilor de pămînt sînt generale și pe alocurea dau ansă la teimeri. Sînt regiuni, în care solul virtos face cu totul imposibil sîmîntatul. Sîmîntături stufoase se găsesc abia în câteva părți. Rapița în Alfold e mai rea ca în regiunile de sus, pe alocurea e cu totul nimicită; cerealele sîmîntate în cea mai mare parte sînt devastate de șoareci și vermi. Culesul porumbului cea mai mare parte e terminat, deasemeni și scosul cartofilor; înmagazinatul napilor de zăhar și de nutreț, precum și culesul viilor se află în curgere. Livezile sînt pîrligite.

Porumbul a dat în stînga Dunării un produs bun; în dreapta Dunării înmagazinat e favorizat de un timp frumos; pretutindenea rezultatul e bun. Între Dunăre și Tisa, precum și în dreapta Tisei culesul partea cea mai mare s'a isprăvit, produsul cantitativ și calitativ e bun. În stînga Tisei rezultatul e diferit: medicru bun și slab, ba chiar și rău. Între Tisa și Murăș temperatura cea caldă și uscată a fost foarte favorabilă dezvoltării și coacerii bonului, în general se poate indica produsul ca foarte excelent. În Transilvania rezultatul pretutindenea e mulțumitor, ba pe ici-colea excelent.

Cartofii au dat în cele mai multe ținuturi ale țerii un rezultat slab; gogoșele sînt mici și prin foarte multe locuri putredite; excepție face regiunea dintre Dunăre și Tisa, unde rezultatul atît cantitativ, cît și calitativ e mulțumitor.

Napii de zăhar și de nutreț partea cea mai mare au dat un rezultat bun; anume între Tisa și Murăș napii calitativ sînt buni, conținutul de zăhar e 18—20 procente.

Viile au dat în țeara întreagă un rezultat slab și prin multe locuri nu s'a plătit de a mai ține eules.

Lucrările agricole. Culesul cucuruzelor, scosul cartofilor și napilor, aratul și sîmîntatul sînt în curgere. Sîmîntatul, în urma secetei afară din căle mari, înaintază numai încet; pe alocurea solul e atît de virtos, că o cultivare a aceluia e imposibilă. Între Dunăre și Tisa, precum și în ambele părți ale Tisei se urmează și căratul gunoierului.

Sîmîntăturile de toamnă în stînga Dunării sînt slabe, au răsărit defectuos și în urma secetei celei mari nu se pot dezvolta. În dreapta Dunării sînt diferite, în general slabe, au nevoie de ploaie. Între Dunăre și Tisa rapița și sîmîntul stau bine în solul nîșios. În dreapta Tisei grăul și sîmîntul au răsărit defectuos, au trebuință de ploaie. În stînga Tisei sîmîntul stă cevași mai bine. Între Tisa și Murăș sîmîntul băgă în pămînt prin multe locuri nici nu a răsărit. În Transilvania sîmîntăturile de toamnă cu puține excepțiuni au răsărit rău.

Prețul mărfurilor.

Plața din Sibiu, 20 Octomvrie. Grâu hecl 70 până 82 chilo fl. 6.90 până 7.70, grâu mestecat 70 până 74 chilo fl. 6.— până 6.60, sîcără 70 până 75 chilo fl. 5.60 până 6.—, orz 62 până 66 chilo — până —, ovăz 42 până 50 chilo fl. 1.90 până 2.50, cucuruz 70 până 74 chilo fl. 4.— până 4.40, mîlăiul 70 până 74 chilo fl. 4.50 până 5.—, cartofii 69 până 70 chilo fl. 1.20 până 1.40, sîmîntă de căneapă fl. — până —, mazărea 76 până 80 chilo fl. 4.50 până 5.—, lîntea 78 până 82 chilo fl. 6.— până 7.—, fasolea 76 până 80 chilo fl. 4.50 până 5.50, pîsat de grâu 100 chilo fl. 16.30 până 16.80, fînă nr. 1 fl. —, pîlînă 16.30, nr. 3 fl. —, pîlînă 14.60, nr. 5 fl. 14.60, slănină 100 chilo fl. 54.— până 56.—, unsoare de porc fl. 22.— până 60, sîu brut fl. 20.— până 22.— fl., sîu de lumină fl. 34.— până fl. 35.—, lumină turnate de sîu fl. 38.— până fl. 40.—, sîpun fl. 20 până 30.—, fînă 100 chilo fl. 1.30 până fl. 1.50, căneapă fl. 32.— până fl. 35.—, lemne de foc nscate m. cub fl. 2.50 până fl. 3.25, spirit p. 100 L. % 54 până 57 cr., carnea de vită chilo 50 cr. până 52, carnea de vițel 38 până 45 cr., carnea de porc 44 până 48 cr., carnea de berbec 28.— până 30 cr., ouă 10 cu 20 până 23 cr.

Tîrgul de rîmători în Steinbruch. În 17 Octomvrie n. s'au notat: unguresci bătrîni grei — cr. până — cr., unguresci grei tineri 46½ cr. până 47.— cr. de mijloc 48.— cr. până 43½ cr., ușori 50.— cr. până 50½ cr., marfă țerănească grea — cr. până — cr., de mijloc — cr. până — cr. ușoară 49.— cr. până 50.— cr., românești, de Bakony, grei — cr. până — cr., transito grei — cr. până — cr., transito de mijloc — cr. până — cr., transito ușori — cr. până — cr. transito sîrbesci grei 46½ cr. până 47.— cr., transito de mijloc 46½ cr. până 47.— cr., transito ușori 47.— cr. până 48.— cr.

Bursa de mărfuri din Budapesta dela 17 Oct. n. 1891.

Sîmînte	Cantitatea per hect.	Prețul per 100 chilogr.		Cantitatea per hect.	Prețul per 100 chilo	
		dela	pînă		dela	pînă
Grâu						
Bănățenească vechi	76	10.40	10.60	77	10.50	10.70
Grâu dela Tisa	76	10.40	10.60	77	10.50	10.70
Grâu „Pesta”	76	10.35	10.55	77	10.45	10.65
Grâu de Alba-Reg.	76	10.40	10.60	77	10.50	10.70
„Bacfa	76	10.40	10.60	77	10.50	10.70
Grâu ung. de Nord	76	—	—	77	—	—
Sîmînte, vechi ori noue						
Sotul		Cantitatea per Hect.		Prețul per 100 chilogr.		
				dela	pînă	
Sîcără		70—72		9.60	9.75	
Orz	Nutrețs	60—62		5.90	6.30	
„	de vîna	62—64		6.50	7.—	
„	de bere	64—66		7.30	8.75	
Ovăș	—	89—41		5.80	6.70	
Cucuruz (porumb	bănăț.	75		6.10	6.15	
„	de alt soi	73		6.05	6.10	
Meiu	—	—		5.65	5.90	
Hrișcă	—	—		14.—	14.50	
Marfa pe termen	Grâu	de primă. de toam.	10.84 10.73	Marfa per 100 chilogr.	10.86 10.75	
	Cucuruz	Main.-Iun.	5.68		5.69	
	„	Sept.-Oct.	—		—	
	Ovăș	de primă.	6.12		6.13	
	„	de toam.	6.06		6.07	
Produsele livrate		Sotul			Cursul:	
					dela	pînă
Prețul pe 100 chilograme.	Som. de trif.	Lucernă ungurească			44.—	43.—
	„	roșie			52.—	55.—
	Oleu de rap.	rafinat			37.—	38.—
	Uns. de porc	dela Pesta			55.50	56.—
	„	dela țeară			—	—
	Slănină	svîntată			46.—	47.—
	„	afumată			58.—	54.—
	Sîu	—			37.—	38.—
	Prune	—			14.25	14.50
	Lîctar	slavon, nou			19.—	19.50
	„	bănățenească			18.—	18.25
	Miere	brută			29.—	30.—
„	galbină strîcînată			82.—	83.—	
Ceară	de Rosenau			188.	140	
Spirt	brut			19.—	19.50	
„	Drojdințe de spirt			21.—	21.50	

Nr. 2030/189.

[1153] 1-1

Publicațiune.

În 29 Octomvrie 1891 st. n. la orele 9 a. m. se vor vinde pe calea licitațiunii plusoferinte, de primăria din Rășinari, 221 jumătăți italiene de lemne de fag pentru foc, la fața locului în pădurea comună „Valea-Dobri”, prelângă bani gata.

Una jumătate italiană are măsura de 5 urme înălță și 10 urme lungă, al cărei preț de exclamare e 4 fl. 50 cr.

Lemnele se vor vinde în cuant de câte 1—5 jumătăți laolaltă.

Rășinari, 19 Octomvrie 1891.

Primăria comună.

Dacă suferi

de podagră, reumatism, slăbiciune generală de nervi, neuralgie, ischias, circulațiune defectuoasă a sângelui, slăbiciune nervoasă de stomac, congestiuni la cap, paralisii, insomnie, dureri de șele, alterațiuni în măduva spinării, cere broșura ilustrată despre

„Aparatul de frotat“

galvano-electro-magnetic, premiat cu diploma de onoare în Köln, Wels și Stuttgart cu medalii de aur, ear' în Austro-Ungaria exclusiv privilegiat. Broșura dă deslușiri despre efectul, întrebuințarea și succesele aparatului. Prețul aparatului fl. 12.— Broșura ilustrată cu instrucțiunea folosirii se capătă gratis și franco în fabrica inventatorului [1126] 6—26

Th. Biermann,

electro-technic,

Wien I., Schullerstrasse nr. 18.

În editura „Institutului tipografic” a apărut și se află de vânzare

Prăsierea pomilor

de

D. COMȘA,

membru în comitetul central al „Reuniunii române agricole”.

Prețul unui exemplar 12 cr.

Institutul Tipografic din Sibiu.

A eșit de sub tipar:

Călimdarul Poporului

pe anul visect

1892.

Anul VII.

SIBIU.

Editura și tiparul „Institutului Tipografic.”

Numai 20 cr. exemplarul.

Numai 20 cr. exemplarul.

Cuprinsul: Călimdar astronomic și bisericesc, cu povești economice pe fiecare lună. — Cronologie pe anul 1892. — Genealogia domnitorilor europeni. — Posta. — Corespondența telegrafică. — Raportul între măsurile nouă și vechi. — Scala timbreelor. — Autoritățile bisericesci în Ungaria. — Straja, de N. A. Bogdan. — Fata ori tigru? (Poveste arabă). Traducere de Ioan Russu Șirianul. — *Economic:* Ceva despre nutreț și nutrirea vitelor. — Iernatul albinelor. — *Poesii:* „Făurarul”, „Doamna Stanca” (1601 August 8), de I. Nenițescu. — „Pe lângă boi”, de G. Coșbuc. — „Cu lacrimi”, de A. C. Cuza. — „Banca solitară”, de George Murnu. Socoteala jidănească, de George Adamescu. — *Anecdote din popor:* Țigani flămânzi la Ispravnic. — Țigani la Logofet. — Țigani la Vodă. — Doine populare. — Tîrgurile din Ardeal, Ungaria, Bucovina și România. — Insetate.

Vîndătorilor se dă rabatul cuvenit.

Extract de vin.

Spre a produce imediat un vin excelent sănătos, care întru nimic nu se deosebește de vinul natural, recomand această specialitate probată.

Prețul pentru 2 chg. (de ajuns la 100 litri vin) fl. 5 50 cr., receptul se alătură gratuit. Eu garantez pentru cel mai bun succes și fabricat sănătos.

Cruțare de spirt

se face prin neîntrecuta mea esență de întărit vinarsul. Aceasta dă beuturii un gust plăcut și picant și se află numai la mine de vânzare.

Prețul fl. 3.50 cr. pro chg. (la 600—1000 litri inclusive mandatul de instrucțiune).

Afară de specialitățile aceste ofer toate esențele pentru fabricațiunea de rum, cognac, lichere fine etc. de calitate excelentă. Recepte se alătură gratuit. Liste de prețuri franco.

[1136] 5—50

Karl Philipp Pollak,

fabrică de specialități de esențe în Praga.

Representanți soliști se caută.

PIANURI ALESE

se află de vânzare în negustoria de pianuri

Heldenberg

în Sibiu.

[1097] 17—30

Pian mare, pian mic, mignon și pianin.

Toate pianurile se vînd aici cu mult mai ieftin, decum le-ar pute cumpăra cineva pe cale directă; prelîngă aceasta numai ceea ce e mai bun, ales în fabrici de om expert, prin urmare pianuri probate nu numai de unul care cântă la pian. Pentru judecarea unei construcții nedefectuoase a unui pian, prelîngă a pute cânta se mai recer și alte cunoștințe speciale și experiențe.

Acea marfă de rate, pe care firme neînsemnate o fabrică anume pentru negoțul de provincie și o laudă în liniște prin agenți de diferite branșe, nu se poate recomanda spre cumpărare.

Garanță de mai mulți ani se înțelege de sine.

Locul de a cumpăra cel mai avantajios.**Magazinul lui Iulian Derestye**

Arad, Szabadságtér (Piața libertății) Nr. 16. — Palatul Dományi.

Primăria cea veche, în fața statuii celor 13 martiri.

Am onoarea a aduce la cunoștința P. Onor. T. Public și scumpilor mei cumpărători, că în vederea sezonului de toamnă și iarnă 'mi-am asortat magazinul cu tot felul de mărfuri din capitală și străinătate, așa că atât în privința variațiunii, cât și în ceea ce privește calitatea și ieftinătatea mărfurilor pot să satisfac chiar și cele mai dificile pretențiuni.

Barheturi bune de spălat,

culorile și modelele cele mai moderne dela 26 cr. — 50 cr.
Cele mai fine!

Stofe engleze și franceze

pentru haine femeiesci,
marfa fină și nouă, lățime dubla 30 cr. — 1.50.

Trusouri de mireasă,

comandă pentru complectarea trusourilor.
Prețurile cele mai moderate.

Covorurile cele mai fine pentru salon

ori-ce mărime;
Prețurile dela 25 cr. — 1.80.

Pânzăturile și Schifonurile cele mai vestite și mai bune.

Fete pentru mese și paturi, cu prețuri solide,
dela Carol Siegl senior, Schroll și fiul.

Velințe de paturi.

3—20.
Perdele și învelitoare pentru mobile.

CLASĂ SEPARATĂ.

Fundat
1884.

În casa proprie.

CROITORIE DE DAME,

sub conducerea soției mele.

Fac costume complete femeiesci cu prețul dela 18 fl. până 30 fl.

Gustul cel mai ales!

În casa proprie.

Fundat
1884.

Albituri gata
pentru bărbați și femei,
cravate, articole de lux, panglici.

Flanele Jäger
pentru
bărbați și copii, probate de Berlin,
tot felul de articole de iarnă.

Comande de haine fason 6—9 fl.

De ocazie pentru preoți greco-orientali.

Mare atelier propriu pentru reverende,

sub conducerea distinsului croitor de reverende Dragulin Adamovici, din cele mai bune și mai fine stofe. Costul unei reverende 15, 20, 25 fl. Cernăuți. Stil vechiu de croitură. Un brâu preoțesc, din mătășă curată 5 fl.

Beneficiu puțin, afluență mare!

[1137] 1—6

Serviciu prompt și solid.

Modele se trimit gratis după cerere.